

Rezumat

EDUCAȚIA RITMICĂ. STRATEGII DIDACTICE.

Prezenta lucrare *Educația ritmică. Strategii didactice*, are ca principal obiectiv identificarea unor posibilități de eficientizare a educației ritmice, coordonată esențială în educația muzicală, de la vârsta preșcolară până la cea adultă. S-a intenționat raportarea la sursele și metodele consacrate existente în studiul ritmului muzical, precum și aplicarea unor metode de lucru mai puțin folosite în învățământul muzical românesc care să contribuie semnificativ la dezvoltarea simțului ritmic și să atragă în același timp interesul elevilor față de acest subiect.

Fiecare ciclu de învățământ (primar, gimnazial, liceal) vine cu provocările lui, care țin în primul rând de vârstă, de nivel de acceptanță, de cunoștințe asimilate, de necesități informaționale. De aceea, metodele propuse pentru studiu și utilizate experimental în scop educativ au fost create și aplicate pe grupuri diferite de ciclu de învățământ.

Rezumativ, secțiunile tezei configurează următorul conținut:

Introducerea tratează conceptul noțiunii de ritm din diverse perspective și modul în care este perceput el încă de la Aristotel până în contemporaneitate. Crearea unor noi capacități de percepere a ritmului (observarea a ceea ce se întâmplă dincolo de sonorități), este esențială în procesul de formare ritmică la elevi.

1. *Ritmul muzical. Aspecte generale* prezintă noțiuni generale legate de ritm, precum și contribuția unor cercetători la evoluția ritmului muzical și chiar utilizarea pedagogică a unor principii ritmice. S-a demonstrat faptul că aplicarea exercițiului ritmic în diferite domenii realizează un impact benefic din punct de vedere fizic și medical, experimentul efectuat cu studenții secției de broderie (design vestimentar) reprezentând o dovadă a eficacității aplicării studiului ritmului ca metodă de stimulare a laturii creative.

O parte substanțială a capitolului este atribuită abordării ritmului din perspective pedagogice și stilistice, prin prisma unor importanți teoreticieni și pedagogi precum: Edgar Willems, Constantin Brăiloiu, Victor Giuleanu și Constantin Rîpă.

2. *Curriculum-ul școlar: Cerințe în educația ritmică* realizează trimiteri la conținutul programelor și al manualelor școlare pentru disciplina teorie - solfegiu - dicteu, disciplină care are ca sarcină didactică formarea și dezvoltarea cunoștințelor și al

simțului ritmic. Incursiunile în curriculum-ul școlar actual și asupra conținutului manualelor școlare au fost considerate necesare în vederea realizării unei documentări premergătoare experimentelor efectuate în capitolele următoare cât și pentru configurarea unor propuneri de completare a materialelor didactice cu teme ritmice.

3. *Experiment formativ-aplicativ la elevii începători* prezintă aplicarea formativă la elevii începători din Liceul de Muzică “Tudor Ciortea” a unor exerciții de euritmie, scopul activităților realizate fiind acela de a demonstra importanța studierii ritmului într-o măsură mai mare în cadrul orelor de teorie - solfegiu - dicteu (sau ca disciplină de sine stătătoare), încă din clasa întâi, și folosind materiale și metode adiacente celor întrebuințate în prezent. Rezultatele obținute în urma experimentului au arătat aportul *euritmiei* în dezvoltarea simțului ritmic al elevilor și în asimilarea cunoștințelor ritmice și muzicale.

4. *Tehnica de percuție corporală: Studiu de caz* aduce în atenție o metodă de abordare a ritmului care își are originile în cele mai străvechi timpuri. În scop didactic, aceasta este frecvent utilizată. Într-o măsură redusă este, însă, prevăzută ca activitate în manualele de educație muzicală. Percuția corporală este o metodă care presupune crearea unor formule ritmice folosind bătăi cu și pe diferite părți ale propriului corp (mâini, degete picioare, piept, etc.). Utilizarea experimentală a percuției corporale în scop didactic s-a desfășurat la Colegiul de Muzică “Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca și a vizat elevii din ciclul gimnazial. În urma activităților desfășurate s-a constatat eficiența utilizării metodei de *body percussion* cu scop didactic, s-a evidențiat dorința și interesul elevilor de a participa la activități antrenante și interactive.

5. *Solfegiul poliritmic* reprezintă secțiunea care dezbate problema execuției simultane a mai multor planuri ritmice. Datorită complexității construcției structurale, solfegiul poliritmic a putut fi aplicat claselor terminale din ciclul liceal. Interpretarea unui astfel de solfegiu presupune un studiu constant, coroborarea unor planuri diferite conducând la dezvoltarea execuției simultane pe mai multe voci, la rigurozitatea formării metrice, precum și la dezvoltarea capacității de citire muzicală pe verticală. Studiul prezentat în acest capitol a relevat că: dacă inițial majoritatea elevilor au avut dificultăți în redarea unui solfegiu poliritmic, odată cu aplicarea constantă a exercițiului s-a observat că elevii și-au îmbunătățit abilitățile de citire la prima vedere, dezvoltarea simțului ritmic, a memoriei și a gândirii metro-ritmice.

6. *Utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicație în educația ritmică* oferă o viziune didactică din perspectiva integrării mijloacelor TIC în educația ritmică. Tratarea acestui subiect s-a desfășurat la întreg ciclul liceal (clasele IX-XII) și a prezentat două etape distincte:

- desfășurarea unei anchete bazate pe un chestionar (adresat elevilor și profesorilor), cu întrebări identice referitoare la folosirea mijloacelor TIC în cadrul orelor de muzică, dar și în afara lor;
- învățarea utilizării unei aplicații/platforme online pentru crearea unor ritmuri sau melodii.

În urma aplicării chestionarului s-au sesizat diferențe de gândire între elevi și profesori, fapt datorat în special interesului de accesare de aplicații online, responsabilităților pe care profesorii le au într-un proces educativ.

Utilizarea unei platforme online în cadrul orelor de teorie - solfegiu - dicteu a prezentat un interes crescut din partea elevilor, demonstrând încă o dată disponibilitatea lor pentru introducerea mijloacelor TIC în orele de educație muzicală.

7. *Propunere de completare a exercițiilor ritmice pentru curriculum-ul școlar vocațional* este o secțiune structurată în trei părți, care cuprinde:

- propuneri de completare a materialelor existente în manualele școlare, structurate pe baza curriculum-ului existent în vigoare;
- propuneri de teme ritmice pentru studiul individual;
- exerciții de dicteu ritmic.

Neconcordanța programei școlare cu manualele existente dar și lipsa, uneori, a exemplelor ritmice au condus la necesitatea creării unor exerciții ritmice cu scop didactic. Dacă la clasele ciclului liceal exemplele din manuale sunt într-un număr suficient (cu excepția clasei a XI-a), la ciclul primar și gimnazial se cere diversificarea materialelor.

Concluziile finale evidențiază demersul practic și teoretic în care s-a urmărit completarea formelor consacrate de studiu al ritmului, la nivelul educației pre-universitare, prin realizarea unor experimente în care s-au aplicat materiale conexe celor propuse în manualele școlare, evidențiindu-se și necesitatea adaptării și aplicării unor cât mai diverse metode didactice.

Considerăm această încercare de a prezenta educația ritmică la nivelul preuniversitar ca reprezentând o cale de inițiere a unui studiu mai intens a acestui parametru în cadrul educației muzicale, fiind necesar ca viitoarele cercetări în domeniu să aprofundeze metode și căi de educație ritmică pe care profesorii le utilizează în procesul educativ.

09 Noiembrie 2022

Hristina Spînu (Mârza)